Шифр «Переклад англомовних неологізмів»

«Особливості перекладу англомовних неологізмів українською мовою»

2019

Зміст

Вступ.....3
РОЗДІЛ 1. Поняття «сленг», «молодіжний сленг» «неологізм»: теоретичні аспекти витлумачення…….... 7
РОЗДІЛ 2. Особливості перекладу англомовних неологізмів українською мовою……...12
Підрозділ 2.1. Основні групи англомовних неологізмів та способи їх перекладу……12
Підрозділ 2.2. Явище «пуризму» в українській мові……24
Висновки.....28
Список використаних джерел.....30

Вступ

Сучасний розвиток української літературної мови характеризується активним поповненням лексичного запасу новими термінами та поняттями в різних галузях як шляхом створення нових лексем, так і запозичення з інших мов. Щодо запозичень, то українська мова сьогодні просто «потерпає» від «модних» слів, в основному англіцизмів, які часто вживаються в мові реклами, представників ЗМІ, особливо сучасних бізнесменів та молоді, для яких запозичені слова є більш «трендовими» порівняно із своєю мовою. Однак саме через запозичення великої кількості іншомовних слів та подальша адаптація їх в національній мові, так звана асиміляція, спричиняє певні труднощі під час *перекладу*, тому що такі слова або ще не фіксуються словником або проходять складний шлях адаптації в мові-реципієнті. Найбільше використовуються варваризми та інтернаціоналізми в сфері *Інтернет-технологій, Інтернет-комунікації й Інтернет-сленгу*. Найбільше збагачуються економічна, медична, суспільна, юридична, технічна, бізнесова сфера, стиль ЗМІ тощо. Відзначимо, що сучасна українська літературна мова під впливом суржику, жаргонізмів, сленгу, часто обсценної лексики у мові пересічного громадянина, а також численних запозичень з інших мов постійно змінюється й збагачується новими лексемами, що провокує процес безперервного оновлення норм сучасної літературної мови.

Однак через засилля запозичень національна мова засмічується, втрачає свою самобутність та оригінальність. Саме тому в українському, як і в інших країнах Європи, суспільстві активізується явище пуризму – активна протидія запозиченням, що спровокована тенденцією до очищення мови від надмірних запозичень, діалектизмів, суржику, просторіччя тощо. Саме прагнення мовців *знайти вдалий відповідник* в рідній мові замість використання *варваризмів* чи *інтернаціоналізмів* є на разі вагомою проблемою розвитку сучасного українського мовознавства, що й зумовило *актуальність* нашого дослідження.

Найчастіше *власне українські* відповідники функціонують в побутовій сфері та ЗМІ. Щодо наукової сфери, то в деяких випадках використання національних відповідників є не зовсім виправданим, оскільки провокує виникнення проблем розуміння цих лексем у міжнародному середовищі й труднощі перекладу та кодифікації. Тому, на нашу думку, запозичення в науковій сфері більш виправдані й доцільні, оскільки сприяють виробленню однієї наукової системи та певного інструментарію для успішного проведення наукової діяльності.

Щодо нашого дослідження, то у роботі ми звернулися саме до вивчення англомовних неологізмів як важливої складової сучасної мовної картини сучасного суспільства, оскільки кожне покоління вирізняється своєю манерою говоріння, вживанням певних слів та понять, особливих ситаксичних конструкцій. Ми розглядаємо особливості функціонування англомовних неологізмів в українській мові, особливості їх адаптації та труднощі під час перекладу українською мовою, що і зумовило *актуальність* нашого дослідження. Активне утворення неологізмів шляхом запозичення з інших мов, найчастіше англійської, шляхом використання *трансліту, скорочень, прямого включення чи калькування* на разі є актуальною й неоднозначною тенденцією в сучасній українській мові, що провокує чимало дискусій щодо вживання цих запозичень та пошук національних відповідників.

Відповідно **метою** запропонованої роботи є розгляд англомовних неологізмів в сучасній українській мові в ракурсі *семантики, словотвору* та *особливостей перекладу* українською мовою.

Відповідно до мети в роботі передбачається розв’язати такі **завдання**:

1. Обґрунтувати теоретичні засади дослідження через вихідні поняття «сленг», «молодіжний сленг», «неологізм», «пуризм».

2. Ознайомитися з певною частиною англомовних неологізмів, які побутують у сучасній українській мові на прикладі зібраних лексем розмовно-побутової сфери, молодіжного сленгу, зокрема із мови студентів та курсантів НУЦЗУ (м.

Харків), а також зі сфери Інтернет-технологій, Інтернет-комунікації й Інтернет-сленгу, мови ЗМІ та реклами.

3. Показати особливості й труднощі перекладу розглянутих англомовних неологізмів, а також вживання питомо українських відповідників замість іншомовних.

Об'єкт дослідження – зібраний для дослідження матеріал на основі сайтів, форумів, чатів, статей в Інтернеті та в суспільно-побутовій сфері під час спілкування з різними соціальними групами, зокрема носіями молодіжного сленгу, зокрема слухачами НУЦЗУ (м. Харків).

Предмет дослідження – особливості перекладу англомовних неологізмів українською мовою, а також показ особливості вживання національних відповідників замість англомовних запозичень.

Теоретико-методологічну базу роботи складають праці таких зарубіжних та вітчизняних учених, присвячених висвітленню теоретичних проблем вивчення в лінгвістиці неологізмів (Л. Масенко, Г. Гаревой, Ю. Зацний, І. Андрусяк, Л. Бархударов тощо), сленгу (М. Адамс, В. Балабін, Дж. Колман, Е. Партридж, О. Глазова, І. Николів, О. Пономарів, Л. Ставицька, О. Форса, Т. Тимошенко, О. Романова, О. Селіванова, Л. Лисак, С. Мартос, І. Кірієнков, В. Дорда, П. Грабовий та ін.), проблем перекладу (В. Балабін, А. Паршин, В. Комісаров, В. Шадрін, А. Федоров та ін.) тощо.

Методи дослідження: індуктивний, описово-аналітичний та порівняльний, семантичний аналіз лексем.

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що в роботі комплексно окреслено особливості функціонування та перекладу англомовних неологізмів українською мовою на прикладі лексем, зібраних під час інтерв'ювання слухачів НУЦЗУ як носіїв молодіжної субкультури, а також лексем, зібраних на базі сучасних сайтів та форумів, соціальних мереж (Фейсбук, Інстаграм, Ютуб тощо),

наявних в Інтернеті словників англомовних неологізмів, статей та тез за останні кілька років, присвячених англомовним неологізмам та способам їх перекладу.

Практичне значення дослідження. Результати дослідження можуть бути використані у написанні статей та тез, укладанні англо-українських словників неологізмів, у розробці спеціальних курсів, пов'язаних із вивченням лексики молодіжного сленгу, для написання дипломних робіт у вищій школі, при подальшому вивченні неологізмів як частини лексичного багатства СУМ.

Апробація результатів роботи. Основні положення пропонованого дослідження обговорювалися у формі 2 доповідей з електронною презентацією на: 1. Всеукраїнській науково-практичній конференції до Дня української писемності й мови та 150-річчя Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка «Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі» (12 листопада 2019 р.) (Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі: матер. Всеукр. наук.-практ. конференції. Київ, Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2019. С. 73–76 та С. 110–113). 2. У XII Всеукраїнській науково-практичній конференції «УКРАЇНА У СВІТОВИХ ВІЙНАХ ТА ЛОКАЛЬНИХ КОНФЛІКТАХ XX – НА ПОЧАТКУ XXI СТ.» (20 листопада 2019 р.). (Україна у світових війнах та локальних конфліктах XX – на початку XXI століття: зб. матер. XII Всеукр. науково-практ. конференції, м. Харків, 20 листопада 2019 р. Харків, ХНУРЕ, 2019. С. 66–68. 3. У 23-му Міжнар. молод. форумі «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті» (Зб. матер. форуму. Харків, ХНУРЕ, 2019. Т. 11. С. 51–52.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи становить 29 сторінок та 5 сторінок використаних джерел (48 позицій).

РОЗДІЛ 1. Поняття «сленг», «молодіжний сленг» «неологізм»: теоретичні аспекти витлумачення

Звернення до понять «сленг», «неологізм» обумовлене темою нашої роботи. Під час аналізу особливостей вживання та перекладу неологізмів нас цікавитимуть саме теоретичні витмумалення понять «сленг» та «неологізм», які є ключовими для нашої роботи.

У дослідженні ми зупинимося тільки на найпоширеніших у науці визначеннях «сленгу». Сьогодні мовознавці усього світу (наприклад, М. Адамс, Дж. Колман, Е. Маттіелло, Г. Менкен, Е. Партридж, Л. Тепеш, В. Вилюман, І. Гальперін та ін.) почали активно досліджувати так звані соціальні діалекти, оскільки нові життєві реалії та суспільні процеси потребують нових лексем, а більшість прошарків суспільства активно використовують саме «сленг» та «жаргон» через їхню експресивність та образність. Відбувається так званий процес стилістичного зниження і вульгаризації сучасної мови, а специфічна лексика, яка виникає у сучасному суспільстві потребує систематизації та детального вивчення. Відтак в українському мовознавстві соціальні діалекти досліджували: О. Глазова, О. Горбач, Л. Масенко, І. Николів, Л. Ставицька, В. Чеховський, Ю. Шевельов, В. Балабін, М. Маковський, І. Щур, О. Форса, Т. Тимошенко, О. Романова, О. Селіванова, Л. Лисак, С. Мартос, В. Матюшенков, І. Кірієнков, Т. Кондратюк, Г. Іванова, Ю. Зацний, В. Дорда, Л. Нелюбін, П. Грабовий О. Старова та інші.

Відзначимо, що у лінгвістиці існує певна неоднозначність щодо визначення терміну «сленг» , який позначає нестандартизоване мовлення поряд із «арго» та «жаргоном» [36]. Загалом немає чіткого розмежування між поняттями «жаргон» та «сленг». Багато дослідників називають «арго», «жаргон», «сленг» синонімами, оскільки вони «перехрещуються й переходятьодин у інший» (О. Романова, Л. Лисак, О. Іванова тощо) [33]. На думку В. Балабіна, треба розрізняти термінологічне та нетермінологічне визначення сленгу, арго та жаргону, оскільки «за нетермінологічним визначенням всі ці терміни – синоніми» [2]. Сленг, на думку Т. Тимошенко, є «найпоширенішим

стилем мовлення, який реагує на будь-які зміни в житті людей» [39]. Саме через те, що сленг є широким поняттям, то його дуже складно відділити від суміжних з ним професіоналізмів, діалектизмів і вульгаризмів, що викликає певні труднощі під час вивчення цих «неформальних» лексем загалом. «Все частіше, на думку В. Дорди, використовують слово «informal» для позначення тих шарів лексики, які традиційно позначалися як «slang» і «colloquial» [11].

Наголошуючи на відмінності між цими поняттями, дослідники І. Николів та В. Балабін зазначає, що «жаргон – це лише мова людей, об'єднаних спільною професією, сленг у такому випадку найчастіше пов'язують із мовленням молоді та молодіжних субкультур» [2; 23]. Л. Ставицька зазначає, що «мовне середовище спілкування великої кількості людей, яке відрізняється від мовної норми, отримало найменування «сленг» [36, с. 40]

Загалом дослідники сленгу виділяють такі соціальні групи носіїв цього лінгвістичного феномену як: «молодіжний сленг», «бізнес сленг», «SMS-сленг», сленг рокерів, реперів, хіп-хоперів, студентів, комп'ютерний сленг, сленг наркоманів, музикантів, членів неформальних угрупувань тощо. При цьому «всі ці набори сленгізмів не ізольовані один від одного, і ті самі слова можуть входити в різні спеціальні сленги й, отже, можуть вживатися в різних ситуаціях спілкування» [11]. Загалом дослідники соціальних діалектів розмежовують «сленг» на дві групи: загальний та спеціальний (сленги військових, студентів, музикантів, спортсменів тощо) (П. Грабовий, О. Фурса, В. Дорда та ін.) залежно від сфери вживання. До загального сленгу відноситься «просторічна лексика, широко розповсюджена в розмовному мовленні й не обмежена у своєму використанні рамками яких-небудь професійних або соціальних діалектів. Спеціальний сленг містить у собі не прийняті в літературній мові слова й вирази, що входять у спеціальну й професійну лексику, і різні жаргони» [11].

Відзначимо, що серед усіх груп носіїв сленгу найяактивніше використовує англомовні неологізми саме група носіїв молодіжного сленгу під впливом американської культури. Під поняттям «молодіжний сленг» багато дослідників розуміють «особливий мовний субкод» [7, с. 296], « сукупність мовних засобів високої експресивної сили, які постійно трансформуються і які використовуються у спілкуванні молоддю» [20, с. 12; 33 , с. 299].

Найпоширенішими засобами поповнення сленгу лінгвісти називають: термінологію, запозичені іншомовні слова, запозичення з кримінального жаргону, метафоризацію тощо (О. Романова, І. Николів, Л. Ставицька, Т. Тимощук, В. Форса, Л. Крисін, М. Маковський, С. Мартос та ін.).

Розглянувши явище «сленгу» та «молодіжного сленгу» зокрема, зазначимо, що велика частина сленгової молодіжної лексики значною складається з *неологізмів*, які формуються й змінюються разом зі змінами в суспільстві. Таким чином, «сленг», будучи відкритою системою, постійно поповнюється новими словами, які позначають зміни в нашому житті, характеризуються експресивністю та дотепністю, а також ознакою «модності» та «крутості» мовця. Саме сленг, на думку О. Романової, можна вважати своєрідним «фільтром» новотворів. Саме тому вивчення лексем молодіжного сленгу є актуальною для мовознавства. Л. Ставицька зазначає, що «субстандартна лексика видозмінюється, розвивається, а відтак завжди актуальним буде її вивчення «тут і тепер…» [36, с. 345].

Звернемося до іншого ключового терміну для нашої роботи – визначення поняття *«неологізм».* Відзначимо, що одним із джерел поповнення словникового запасу виступає процес утворення неологізмів, які є предметом вивчення лінгвістичної науки неології – розділу мовознавства, який «займається вивченням нових слів» [22]. Неологізми слугують, з одного боку, для номінації нових чи ще не названих понять, реалій, а з другого – для заміни попередніх найменувань новими, зумовленої різними чинниками – тенденцією до мовної

економії, уніфікації номінативних моделей, виразнішого, точнішого найменування, експресивно-стилістичного оновлення, з причин соціально-політичних, пуристичних, евфемістичного характеру та ін., напр.: *касетник* – замість *касетний магнітофон, доглядач будинку* – замість *двірник* [22].

Зазначимо, що мовознавці усього світу з питань вивчення й функціонування неологізмів (наприклад, К. Машковцева, І. Андрусяк, Л. Бархударов, В. Карабан, В. Заботкіна, А. Дамстер О. Сербенська, О. Стишов, І. Шашкін, А. Москаленко, А. Нелюба тощо), а також з проблем перекладу цих лексем (І. Арнольд, І. Гальперін, А. Янков, R. Fischer та ін.) почали активно досліджувати неологізми у лінгвістиці.

Відзначимо, що у мовознавстві існує багато визначень терміну «неологізм». Ми звернулися до визначення О. Селіванової: «*неологізми* – це слова чи сполуки слів, використані мовою в певний період на позначення нового або вже наявного поняття в новому значенні…» [32, с. 417]. На думку А. Погорілої та О. Тимчук, складність визначення поняття «неологізм» полягає у його відносності, оскільки нові лексеми залежить від терміну створення та «знаходяться в процесі входження в загальне використання» [28]. Через категорію відносності та історичності нове явище з часом втрачає свою новизну й стає звичайним загальновживаним словом, наприклад, зараз загальновжиті слова *Інтернет, файл, спікер, корупціонер, безхатченко, субсидія, інвестиція, памперси,* тощо не так давно вважалися неологізмами, а згодом можуть перетворитися на історизми й вийти з активного вжитку [5; 28].

Лінгвісти виділяють *загальномовні* (наприклад, *провайдер, айпад, оригамі, штрихкод* тощо) та *індивідуально-авторські* неологізми (приклад із сучасних ЗМІ: «*Відбувається неминуча й невідворотна* ***макдональдизація*** *світу*» (О. Сенчик). [5; 28]. Також О. Глазова та М. Третяк та інші дослідники [5; 40] виділяють *власне неологізми (*наприклад, *дефолт, іміджмейкер, сайт, сингл) [5]*, *новоутворення* (наприклад, *державознавство, роздержавлення,*

націобудівництво), запозичення (наприклад, арт-салон, брифінг, екстрадиція, імідж, мас-медіа, рімейк тощо); трансформації (синонімічні неологізми) (наприклад, *презентація (замість представлення), бритолобий, стрижений (замість рекетир) [5; 40]; перерозподіл значень* (наприклад: *тінь, тіньовик, тіньова економіка*») [5; 40]; *відродження слів із минулого (реактивація)* (наприклад, *гімназія, ліцей, бакалавр, магістр* тощо) [40].

У нашій роботі ми звернулися до *англомовних неологізмів*, оскільки, на нашу думку, у сучасному українському соціумі вживається занадто багато запозичень з англійської мови та її американського варіанту. З появою нових тенденцій, предметів та явищ, швидкий розвиток науки та техніки провокує наше суспільство до використання запозичень, однак надмірне уживання неологізмів, їхнє недоцільне та неправильне використання небажане у мовленні, у сфері ЗМІ, економіки, біснесу, реклами ділового спілкування, оскільки може призводити до нерозуміння адресатом тексту повідомлення, утруднити спілкування та збіднити національну мову.

Зазначимо, що О. Глазова [5] поділяє *запозичені неологізми* на такі групи: 1) *позасинонімічні неологізми, які* «входить у нашу мову без перекладу (наприклад, *консьюмеризм* – боротьба споживачів за якість товарів і послуг, *полтергейст* – містичні явища та процеси, які неможливо пояснити)» [5]; *синонімічні неологізми*, які «дещо по-новому передають ставлення мовця до вже відомих понять, явищ, предметів, виділяючи в них своєрідну, досі не відому чи не помічену особливість *(наприклад, електорат* – виборці, *речник* – виразник чиїхось думок, певної позиції, *самовисуванець* – особа, яка сама себе пропонує на посаду; *бутик* – невелика крамниця з модними дорогими товарами…) [5]; 3) *інтернаціоналізми-європеїзми* (наприклад, *лізинг, лістинг, франчайзинг* тощо) [5].

Зазначимо, що багато дослідників говорять про складність вживання та перекладу запозичених неологізмів. Часто проблема полягає у запізненні фіксації

та кодифікації у сучасних словниках або й відсутність цих понять. Більшість науковців під час перекладу неологізмів використовують такі основні способи як: *транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад, переклад за допомогою прямого включення та приблизний переклад.* Однак в процесі перекладу виникає чимало труднощів, оскільки треба враховувати особливості як англійської, так і української мови.

РОЗДІЛ ІІ. Особливості перекладу англомовних неологізмів українською мовою

Підрозділ 1.1. Основні групи англомовних неологізмів та способи їх перекладу

Одним із продуктивним шляхом поповнення мови залишається процес запозичення великої кількості іншомовних слів, особливо з англійської мови, що часто спричиняє виникненню труднощів під час перекладу через фіксацію таких слів в сучасних словниках. Найпродуктивнішим способом поповнення національної мови англомовними неологізмами залишається використання *варваризмів* чи *адаптація* запозичених слів до української мовної системи із сфери *Інтернет-технологій, Інтернет-комунікації й Інтернет-сленгу* за допомогою існуючих в українській мові засобів (калькування). Дослідники лексичних запозичень з англійської мови О. Петришин та О. Лужецька «методом суцільної вибірки з газетних та журнальних текстів україномовних періодичних видань, електронних словників» виділили п’ять тематичних груп, які активно поповнюються зараз: «культура, економіка, суспільно-політичне життя, повсякденне життя, науково-технічна сфера» [27].

Зазначимо, що більшість науковців під час перекладу неологізмів використовують такі основні способи як*: транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад, переклад за допомогою прямого включення та*

приблизний переклад (І. Андрусяк, В. Дорда, О. Дьолог, О. Глазова, А. Пасічник, М. Третяк, С. Новоселецька, Ю. Шустак тощо).

Універсальних словників з перекладу сучасних англомовних неологізмів немає, найчастіше частина інформації подається в різних статтях та підбірках типу: «Английские заимствования в русском языке: 120 часто употребляемых слов» (https://englex.ru/english-borrowings-in-russian/); «55 самых употребительных слов английского сленга» (https://skyeng.ru/articles/55-slov-anglijskogo-slenga); «Вподобайка, лазівка та голярня: красиві українські слова, які замінять популярні запозичення» (https://www.kozakorium.com/vpodobayka-lazivka-ta-holyarnya-krasyvi-ukrayinski-slova-yaki-zaminyat-populyarni-zapozychennya/). Також функціонують різні он-лайн словники чи сайти типу *«Словотвір»* (https://slovotvir.org.ua/popular); *«Microsoft Language Portal»* (*https://www.microsoft.com/en-us/language); «Словник.ua» (https://www.slovnyk.ua)*, Словник «Dictionary of Ukrainian counterparts for technical terms» *(https://github.com/LambdaBooks/dictionary); Ukrainian Language Beta (https://ukrainian.stackexchange.com/).* Також в соціальних мережах, наприклад, в Фейсбуці, Телеграм є різні спільноти перекладачів, лінгвістів, знавців слова (н-д, спільнота «grammar-nazi»; чат «Досконала українська» (https://t.me/doskonalachat) тощо.

У своїй роботі, використавши досвід попередніх дослідників, ми також прагнули знайти найновіші англомовні запозичення й *відносно групувати* їх за тематикою (не можливо повністю розділити сферу вживання англомовних неологізмів, оскільки «модні» слова вживаються в усіх сферах суспільства, особливо якщо говорити про побут, молодіжну субкультуру, мову «комп'ютерної технології та ІТІ) й показати, які способи перекладу найпродуктивніші для кожної з виділених груп.

Так ми виділили такі сфери вживання англомовних неологізмів: 1. «Молодіжний сленг/сленг користувачів соцмереж, різноманітних сайтів та

форумів»; 2. Мова «айтішників», комп'ютерної та ІТІ-сфери»; 3. «Побутова сфера (зокрема ЗМІ, реклама)»; 4. «Термінологія». Прикладів англомовних неологізмів дуже багато у сучасній українській мові (Наприклад, *лайкати, постити, сканувати, баґ, нативний, ламер, движок, факап, пост, тред, юзер, абьюзер, хазлайтинг* тощо.). Ми не ставили за завдання повністю зібрати, класифікувати усі запозичення. Ми беремо до уваги найновіші, найменш досліджені лінгвістами чи найуживаніші англомовні неологізми та подаємо, найдоцільніші, на нашу думку, способи їх перекладу.

Звернемося у першу чергу до *молодіжного сленгу* (зокрема мови студентів та курсантів НУЦЗУ (м. Харків), та пов'язаний з молодіжною субкультурою *сленг користувачів соцмереж, різноманітних сайтів та форумів*, які у побуті вживають сучасну *ІТІ- та комп'ютерну термінологію, вдаючись* до *скорочень, метафоризації, переосмислення*, часто вульгаризації, застосовують *афікси* національної мови, щоб адаптувати їх до української мови або використовують *пряме включення*. (Наприклад, роліки в Ютубі на тему вживання молодіжного сленгу: канал ведучих slidan.mp4 (https://www.youtube.com/channel/UCio6GuoBNWU97ge5iREZiJQ); «АКАДЕМИЯ ПОРЯДОЧНЫХ ПАРНЕЙ» (https://www.youtube.com/channel/UC-NxFc7S9EnLBM5r_sI2sUQ); Дитяча Телешкола АБО (https://www.youtube.com/watch?v=7_MkbTcBE_U тощо). Через те, що ця мова носіїв молодіжного сленгу характеризується надмірною *експресивністю, часто вживанням вульгаризмів* та *обсценної* лексики, то і способи перекладу повинні враховувати ці особливості. Однією із особливостей молодіжної субкультури є прагнення бути «стильними» та «оригінальними». Стильним стає певний тип поведінки, одягу, мови та мовлення. Найчастіше нові слова вживаються у *побутовій* сфері, а також виражається *оцінка* певним людям чи явищам або просто слова виконують *номінативну* функцію чи позначають різного роду модні вигуки, звертання на американський лад. Загальновживаними сьогодні є

такі слова: *ОК! соррі, хай! Бай!, бестовий, юзер, піпл, гайс, тічер, драйв, хокейний, суперний, кульний, кул, крейзі.* (Наприклад, «*Хай, чел*! Може, *потусуємося*!»)

Найдоцільніше, вживати, на наш погляд, *такі методи перекладу*:

1. **Пряме включення** (неможливість передання жодним з розглянутих способів перекладу у зв'язку зі специфічністю його звучання або написання, різного роду абревіації: Ggwp – хороша гра і гравці; FUF – дуже смішно; LOL ROFL – сміятися від душі; W 8 – чекаємо, RE - повторимо тощо

1. **Транслітерація та транскрибування.** Перша підгрупа складається зі слів, що і за звучанням, і за семантикою збігаються з англійськими, але графічно передаються українськими літерами: наприклад, *денс – танець, сістер – сестра, бойфренд – друг, тайм – час, кеш – гроші; юзер – користувач, байк – велосипед*, крейзі – божевільний; лузер – невдаха; фіфті-фіфті – 50 на 50 (Приклади: «У Михайла Петровича не працює *тачпад»*; «Організатори змагань дозволили використовувати свої комп'ютери, а один з них намагався замаскувати *чит*, переіменувавши його в *файл* «word.exe»»).

2. **Калькування** (заміна складових частин – морфем чи слів (у випадку стійких словосполучень) запозиченого слова (словосполуки) їхніми лексичними відповідниками в мові перекладу), наприклад: *драйв, конектитися, есемеситися, чатитися*; *банити, кіберспорт, читер, хейтер, рпегі (RPG) – рольові пригодницькі ігри* тощо. Найчастіше під час адаптації молоддю використовуються *сленгові афікси*, властиві українській та російській мовам: *піпли – люди, гьорли – дівчата, суперовий – визначний, бестовий – найкращий.*

3. **Переосмислення.** (В українському молодіжному сленгу запозичені слова мають трохи інше значення, ніж в англійській мові: *мен* – гарний, показний чоловік; міліціонер; (в англ. мові man – чоловік; людина); *бейба* – дівчина (в англ. мові *baby* – дитина); *саунд* – гучна музика (в англ. "звук"); *цент* – гривня (в англ. 1/100 долара) тощо.

Часто використовуються *дублети нейтральних або розмовних одиниць,* наприклад, *герла – дівчина (girl), бой – хлопець (boy), гай – хлопець (guy), бейбік, бейбі – дитя, дитятко (baby), мен – чоловік (man), піпл – люди (people); («Гайс, давайте припинимо непотрібні дискусії!); френд – друг (friend), бойфренд – хлопець (boyfriend).*

Молодь використовує сленгізми із сексуальної сфери, дозвілля: Приклади: *chill* – розслабитися; релаксувати; *have arms, chizzil* – влаштувати вечірку.

2. Друга численна група англомовних запозичень – **це комп'ютерна та ІТІ-термінологія,** яку зараз активно використовують як працівники й спеціалісти цієї сфери тощо. Також молодь дуже часто використовує у своїй мові це *комп'ютерну та ІТІ-термінологію*, яку переробляє на свій лад у навчальному процесі або побутових ситуаціях. Це так звані користувачі інтернет-технологій (звичайні «юзери» чи «геймери» тощо). Найпродуктивніші способи перекладу англіцизмів в цій групі можемо назвати такі:

1. **Пряме включення** (через відсутність національного відповідника чи мовна економія через стилістичні чи лексичні особливост, абревіаціяі). Наприклад, *iPad, iPod, Apple.* Наприклад: «словники, набори даних у форматі відкритих даних для досліджень у сфері *NLP/NER* (абревіація); «З приводу *ONUKA/KAZKA* (абревіація), то тут причина проста — спробуйте розкрутити бренд (калькування) зі словом, значення якого розуміє невелика частина земної кулі»; «Що може виробляти компанія *Software Riot або CleverStaff*? Ну і відразу на думку спадають *Apple, Samsung, Xiomi* та інші назви» (*пряме включення* – відомі назви брендів). (https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/); «Це дуже important для сьогоднішнього economy especially, що у нього prices are very-very reasonable» (https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/). Назви інших українських *pet-проектів і стартапів* на DOU Проектор: *OurSQL, Software Riot, Mate academy, Escapewithpro, tabXpert, CleverStaff, smart-MAC, RoboBus* тощо (https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/); *Microsoft, Google і*

Facebook відхрещуються від співпраці зі спецслужбами (Новини Факти,від 12.11.13 о 07:06). «У цій моделі ми використали *random forest* (пряме включення) і ми отримали *precision та recall* (пряме включення) більші за 0.8.» https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/).

1. Різні види **скорочення,** що характерно для молодіжного сленгу: комп – *комп'ютер, оперативка – оперативна пам'ять, сидюк – комп'ютерний диск*, клава – клавіатура, комп'ютерна миша – миша; Біма – IBM; інста (Instagram); телега (Telegram); Яша (Яндекс); биток (криптовалюта Bitcoin), ціва – civilization; бееф батла - battlefield; дюбель – Diable, халва- Half-Life.

2. **Метафоричне переосмислення**. Мова комп'ютерників також часто, як і молодіжний сленг, окрім вживання різних термінів, характеризується **експресивністю та метафоризацією, переосмисленням** наявного лексичного значення основних значень термінів, часто незвичайне поєднання слів. Наприклад, «чайник» - початківець у користуванні комп'ютерами; «*материнська плата*» – це «мама», «мамка», «мамулька», яка часто поєднується із прикметниками «дохла», пошкоджена, запиляна, напхана, «убита»; «*пиляти» диски»* – безцільно розмовляти; пошарити в базі даних – подумати; «*чатитися*» (tochat) (від англ. chat – письмова невимушена переписка, інтернет-теревені); «*конектити*» (від англ. connect – спілкування) – спілкуватися; смайлик – особа; клацати мишкою – бути неуважним тощо; *веб* – програміст (англ. web); «квакер» – дурний, тупий (від назви примітивної комп'ютерної гри «Quake»); ноут (notebook), нет (i-net), дрова (drivers), вінда (Windows), «*код добра»* – програмний код, який містить покращення; «*котятоемний код»* – негарне технічне решення; *«м'ясний комміт (ковровий комміт)»* – правка, яка містить покращення; «тупач» (to patch) – дуже термінове завдання; «мінорний тупач – термінове дрібне завдання; «*глубокий ToDo Later»* – (відправити завдання в в глубокий тудулейтер (транскрипція) – статус завдання в таск-трекере (калька) відкладена на невизначений термін; *«шрапнельні правки»* – величезна кількість дрібних правок

в проект, які важкр перевірити тестово; *«скриптюня»* — одуже гарний скрипт (калька), кращий друг оператора тощо (https://habr.com/ru/company/mailru/blog/191998/).

2. **Калькування** (фонетичне та семантичне). Найчастіше використовуються різні види кальок, наприклад, ccumulator – накопичувач, motherboard – материнська плата, control panel – панель керування, antivirus program – антивірусна програма, computer platform – комп'ютерна платформа, memory card – карта пам'яті, system unit – системний блок, audio adapter – звукова плата, installation – установка, page – сторінка, voice mail – голосова пошта, monitor – монітор, router – маршрутизатор.

Наприклад, уривок статті з сайту ТСН: «Організатори кібертурнірів (словотвонення) нещадно *банять* (від англ. слова ban – офіційна заборона + закінчення -ять) читерів (від англ. слова cheater – шахрай + суфікс іменника -ер). Наприклад, ігрок в *CS:GO* (пряме включення), відомий як *Forsaken* («нік» – пряме включення), був на п'ять років усунутий від змагань через використання *аймбота* (транслітерація) під час е*XTREMESLAND ZOWIE* (пряме включення) Asia у 2018 році». Якщо ж потрібно поставити термін в якийсь відмінок, гарно працює дифіс: «В нас немає *build-у* для вашої системи», «В якому *pull request-і* я можу побачити потрібні *commit-и*?» (https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it). Виникло цікаве слово — «перетумачить» (мало того, що «too much» вже означає «забагато», та ще й приставка «пере-» додає значимості) https://dou.ua/forums/topic/15905/.

3. **Транскрипція та транскрибування**: лептоп (Lap-top), браузер (browser), загуглити (Google), вебкам (web-cam), онлайн (On-line), постити (post) тощо.

Приклади з мови ІТІ-працівників з використанням *калькування, абревіації, транскрипції, транскрибування, прямого включення:* «Я описала *фічу* (калькування), *заеплаїла коменти* (калькування), потім не *ранився* (калькування) *білд (транскрипція)* і на наступному тижні я беру *дей-офф (транскрипція)*, який

вже *заексептив* (калькування) *продакт оунер* (транскрипція)»; «Ви ж *фронтенд* (транскрипція) на *C++* (пряме включення) или на *C* не будете писати? Ви напевно будете використовувати *js (пряме включення)* та команду. Як і число дробилки повинні бути на *сях/ассемблерах (калькування)*. (https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/). «Треба обновити (калька) браузер (транскрипція) для установки патча (транскрипція), але юзер (калька) може вручну відключити це налаштування... Причиною номінації (калька) стало рішення *Mozilla* (пряме включення) ввести в *Firefox* (пряме включення) нову систему безпеки передання даних DoH (абревіація), яка відправляє *DNS*-запити (калька) не через *UDP* (абревіація), а через *HTTPS* (абревіація).

Велика кількість запозичень, зокрема англіцизмів, використовується в так званій **побутовій сфері**, куди можемо віднести і слова молодіжного сленгу, і назви побутових речей і понять, модні суспільні тенденції, мову ЗМІ та реклами тощо. Такі сполуки як *бренд, хай-тек, спічрайтер, паблік рілейшнз, веб-дизайн, лейбл, дисплей, скетч, бренд, поп-арт, емблема, колор, постер, гед-лайн, спічрайтер, ньюс-мейкер, піар, шопінг-тур, імідж, крейзі, ноу-хау, месседж, респект, нейм,* які передаються у фонетичному оригіналі (транскрипція та транскрибування), й навіть часто у графічному – (пряме включення), наприклад, *public relations, web-design, label, display, sketch, brand, pop-art, emblem, color, poster тощо*. Зокрема рекламні англомовні запозичення можна поділити на нові запозичення, які можна віднести до групи з використанням перекладу за допомогою транскрипція та транскрибування : *перфоменс, ноутбук, біг-борд, оп-арт, драйв, шоу, солярій, стріт-арт, офшор, тендер, пірсінг, амбалаж, гравюра, ескіз, флейц, офорт; калькування* – запозичення, змінені за українськими мовними нормами*: перфоменсний, кропірайтинг, офортист, драйвовий, стайлінг, офортист, цифровик, стаф-дизайнер, стиліст, модинг, колорист, мене-джерувати тощо.*

Найчастіше використовуються такі способи перекладу.

1. **Пряме включення, калькування, абревіація** McDonald's, Coca-Cola, Philips Morris; H&M і Zara Home, McDonald's та Gallina Blanca, Obolon beer, Mirgorodska, Nemiroff; назви українських телеканалів ICTV та MTV тощо. Наприклад, «*HB і MPP Consulting* (пряме включення) склали *ТОП-100* (калькування) найдорожчих національних торгових марок» (журнал magazine.nv.ua); «Про це розповідає Кирило Чичкан, *креативний* (калькування) директор агентства *Provid* (пряме включення); «Також слід згадати про виведення іспанським *fashion*-гігантом *Inditex* (пряме включення+калькування) всесвітньо відомого бренду (калькування) товарів для дому *Zara Home* (пряме включення, перший магазин якого відкрився в столичному *ТРЦ Gulliver* (пряме включення; абревіація). «Що стосується брендів … то тут, без сумніву, варто відзначити *шведську IKEA*, *французький Decathlon*, та *американський The North Face*, який у нас в країні буде представляти *компанія Intertop Ukraine*. Крім цього, за інформацією *JLL* (абревіація), в найближчі кілька років можна очікувати *дебюту* (калькування) на українському ринку таких брендів (калькування) одягу, взуття та аксесуарів, як *Steve Madden, The Kooples, Coin, Karl Lagerfeld* (пряме включення), а також гастрономічної мережі *фуд-холів* (калькуаання) Eataly» (пряме включення) (rau.ua/novyni/grafika-20-novyh-brendov-2018).
2. **Транскрипція та транскрибування:** айс ті (icetea), джаст ду іт, смайл-попкорн), лайт ті (lighttea), фаст-фуд (fastfood), дрінк (drink); кольори: пінкі (pink), блек (black), вайт (white). Наприклад, «А чи спробував ти новий та освіжаючий «айс-ті»?; Чудовий зразок *фьюжн* це джинси з розкішною шовковою сорочкою (Журнал «Добрые советы», вересень 2013).
3. **Калькування:** хіт-парад, експрес-інформам, реаліті-шоу, медіа-клуб, телемаркет**;** шузи (shoes), найки (взуття відомої фірми спортивного одягу та взуття «Nike»), боді (body), гріндерси (Grinders); топ, топік (top), тренди (trends), банани (Bananas); шот (shot-drink), лонг (long-drink); гроші: мані ,

бакси (backs). Наприклад, «Лише у четвер вхід для усіх дівчат вільний та знижки на усі «лонги» і «шоти» у клубі «Місто»); workaholic – трудоголік, antihero – антигерой, fast food – швидка їжа, live sound – живий звук, high Fashion – висока мода. Приклади: зроблено « made in…» (маде ін… чина); «Український *хенд-мейд* (транскрипція) на экспорт (калькування). Автор проекту про хенд-мейд разповілла Hubs (пряме включення), як створити з України країну майстрів» (журнал «Hubs»). «Після фурору (калька) у книгарнях і екранізації голівудом (метонімія), запилюєте власну вікі (калька), куди фанати (калька) із всього світу прийдуть щоб вивчити за ваші гортайчики мовою оригіналу (разом із мовою) https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/). «Результати опитування *U-Report* (пряме включення) відбивають найрозповсюдженіші причини *булінгу»* (калька). «З 2007 року – *шкільний медіатор* (калька), з 2008 року – *фасилітатор тренінгу* (калька) «Базові навички медіатора», проводить *тренінги* з *медіації* та *фасилітації* (калька), *фасилітує* (калька) діалоги в школах (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about). Для розпізнання *фотофейка* (калька) є кілька способів. Якщо ви використовуєте браузер (транскрипція) Google Chrome (пряме включення), вам досить лише *клікнути* (калька) по підозрілому зображенню правою кнопкою миші й вибрати пункт «Знайти це зображення *в Google» (пряме включення). (https://www.stopfake.org).*

4. Найбільше на нашу думку використовується запозичень в **термінології** в різних галузях. Можна сказати, що явище пуризму в цій групі діє мінімально в порівнянні з іншими виділеними групами. В даному випадку не можна вдаватися до крайнощів – для всіх термінів вигадувати аналоги в національній мові, з однієї сторони, та всі терміни брати з англійської – з іншої. Наприклад, є адекватні терміни українською: *похідна (derivative), помилка (error), комірка (cell), пам'ять (memory), перехоплення (intercept), шаблон(pattern),*

переривання(interrupt). Вживаються також запозичені слова, які стали нормою для української мови: *клас, поліморфізм, метод, рекурсія, курсор, транзакція.*

Вживання варваризмів та інтернаціоналізмів в цій категорії виправдане, оскільки наукова сфера є інтернаціональною, мовою світової наукової спільноти, яка прагне до максимально зрозумілою комунікації. З методів перекладу в цій групі найбільше використовується *пряме включення (*терміни, які не мають загальноприйнятого перекладу*: cookie, referer, flyweight, lint, autocomplete, cross validation, ROC AUC, precision/recall, singleton, random forest, sms, open drain, build, pull request*), *калькування, транслітерація та транскрибування*. Використовується й *описовий зворот (*траст – довірче товариство; форс-мажор – непередбачені обставини; ріелтер – агент з продажу нерухомості) разом із *однокомпонентним терміном* (наприклад, дайджест – огляд; дилер – посередник; дисконт – знижка; консалтинг – консультування тощо; брифінг – зустріч; дивідент – прибуток; зиск; шоп – магазин; ноу-хау – новітні технології.

Сферу ІТІ ми розглядали вище. Звернемося до інших галузей науки, зокрема біологічної, економічної, юридичної, фінансової сфери, будування тощо.)

1. **Пряме включення, абревіація: наприклад, «**Виступи IPPS показують, як діяльність людей призводить до деградації планети»; «У січні зонд NASA New Horizons зміг провести найвіддаленіші в історії дослідження Сонячної системи» тощо.
2. **Калькування. Термінологія: 1. Біологічна:** наприклад, exonuclease activity (екзонуклеазна активність) - зовнішньоядеркова активність; primase adds RNA primers (праймаза додає РНК-праймери) - грунтовказа додає РНК-грунтовку; Ligase works to fill these nicks in (лігаза працює над заповненням цих ніків) - перев’язказа працює над заповненням цих вищербин; nick translation (трансляція ніків) - переклад вищербин (https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/)

3. **Економічна:** eurocurrency – євровалюта; симпозіум (нарада), амбасада (посольство), бізнес-ланч (діловий обід), маржа (margin) – різниця між цінами, курсами, ставками; ф'ючерси (futures) – вид цінних паперів на деривативній біржі; брендинг (branding) – просування конкретної марки на ринок; девіація (deviation) – відхилення; дисперсія – відхилення (бухг., фін.), ажіо – премія, винагорода (марк., стр.), ануїтет – щорічний дохід, щорічна рента (фін.), леверидж – платоспроможність (фін).
4. **Медична:** «Апарат *скринінгу* судин – це комплексний погляд на кровоносну систему, з її опором, еластичністю стінки, тонусом («Газета по-українськи» від 21 червня 2013, №55).

   Транскрибування та транскрипція: тендер, овшор, холдинг, пентіум, чат, імплантант, ліфтинг, андеграунд, ремейк, перформанс, екстрасенс, полтергейст,

   Передання метафоричними засобами: (наприклад, ion pair return — повернення йонної пари); транслітерація (наприклад, co-determination – кодетермінація).

   Щодо вживання англомовних та інших запозичень в науковій сфері, то це, на нашу думку, виправдано в світовому науковому співтоваристві з метою досягнення вироблення наукового інструментарію, який би мав інтернаціональний характер.

Підрозділ 2. 2. Явище пуризму в українській мові

Слід враховувати, що тотальне вживання іншомовних запозичень, так званих «варваризмів», засмічує й збіднює національну мову. Особливо негативний вплив має тенденція не просто використання іншомовної лексики у національній мові та мовленні, а процес повного заміщення національного слова іншомовним

відповідником, наприклад, *премія – бонус, напрямок – тренд, творчий – креативний* тощо.

Зазначимо, що процес запозичення іншомовних слів є невідворотним для будь-якої мови, оскільки у сучасному світі відбуваються процеси глобалізації з метою спростити комунікацію між представниками різних націй, особливо якщо ми говоримо про науку, ЗМІ, Інтернет-технології, промисловість, молодіжну субкультуру тощо. Найбільше запозичуються неологізми з англійської мови та її американського діалекту. Саме використання англіцизмів та американізмів часто спровоковане, на нашу думку, відсутністю еквівалентів у національній мові, пропагування американського стилю життя, використання соціальних мереж та інших інтернет-технологій, які активно винаходять та вживають саме в американському суспільстві. Найбільше запозичень використовуються в сфері науки та техніки, новітніх комп'ютерних та ІТІ-технологіях. Саме тому нормалізація та кодифікація сучасних термінів дуже важлива, оскільки укладання сучасних термінологічних словників із різних галузей науки сприятиме збагаченню наукового стилю сучасної української мови й дозволить сформувати мовно-професійну компетентність сучасного науковця. Однак, якщо говорити про суспільно-побутову сферу, культуру, то треба з обережністю ставитися до надмірного вживання іншомовних запозичень, зокрема з англійської мови.

Звідси можна сказати, що дослідники неологізмів та запозичень в українській та російській мові неоднозначно ставляться до вживання запозичень в національній мові. З одного боку, лінгвісти позитивно говорять про обмін між культурами та мовами у сучасному світі (Е. Володарська, Л. Кислюк, В. Ярцева, K. Gibson О. Ахманова, М. Кронгауз). Натомість інша група лінгвістів досить категорично висловлюється проти надмірного використання варваризмів та інших запозичень у національній мові (С. Караванський, В. Радчук, Габ Гаревой та ін.).

На нашу думку, запозичення виправдані в науково-технічній, промисловій сфері, медицині, ІТІ-технологіях тощо (наприклад, технічна термінологія: (*акумулятор, материнська плата, маршрутизатор, сервер, гликоль* тощо), медична (*інтоксикація, алопеція, ебола, синтанол, канцероген тощо), хімічна (кон'югація, коолігомер* тощо)). Іноді вживання власне українських відповідників, наприклад, *неділка з*амість атом, летовище замість аеродром, *вагадло* замість маятник, вихвала замість реклама, *зачислячка* замість комп'ютер тощо не виправдані, тому що вносять певну плутанину у розумінні цих слід міжнародною науковою спільнотою.

Натомість тотальне вживання у мові та мовленні так званих «модних» запозичень, які часто вживає молодь чи інші соціальні групи не є виправданим для українського суспільства. Остання тенденція «бути модними» провокує виникнення суспільного протесту багатьох мовців, про що свідчить активне функціонування явища «пуризму» в Україні. Саме активне прагнення перекладачів знайти вдалий відповідник в рідній мові замість транслітерації, описового перекладу чи використання варваризмів є на разі актуальною проблемою сучасного українського перекладознавства, що й зумовило актуальність нашого дослідження.

Зараз в Україні прогресує тенденція використання перекладачами нових слів у рідній мові саме питомо українських замість традиційних іноземних, уникаючи вживання у мові трансліту, скорочень, варваризмів тощо. Перекладачі намагаються не просто перекласти англомовне запозичення, використовуючи традиційні методи перекладу, а знайти влучний відповідник в українській мові чи його вигадати.

Розглянемо знайдені в інтернет-ресурсах такі «топові» слова, які найчастіше використовуються в нашому суспільстві, до яких прагнуть дати національні відповідники: (наприклад, сайти: https://coma.in.ua/26311; http://vsviti.com.ua/ukraine/77217; https://maximum.fm/12-krasivih-ukrayinskih-sliv-

yaki-zaminyat-populyarni-zapozichennnya_n126045;
https://www.kozakorium.com/vpodobayka-lazivka-ta-holyarnya-krasyvi-ukrayinski-slova-yaki-zaminyat-populyarni-zapozychennya/. На цих сайтах подають сучасні найуживаніші англомовні запозичення і їх українські варіанти: лайк – уподобайка; лайкати – уподобати, твітнути - цвірінькати, репостити - ділитися; стартап - почин; батл – герць; контент – вміст; фейк – побрехенька; баг – хиба; буфер – відпружник, спортсмен – спортовець; лайфхак - лазівка; шопінґ – закупки; дедлайн –реченець; амбасадор – посол; імідж-образ; візія – бачення; деградація – занепад; менеджмент – керування, симптом – ознака; легітимний – законний; прерогатива – перевага; інвестиція – вкладення; дефект- вада, недолік, брак; прайс-лист – цінник; форвард – нападник; краудфандинг – спільнокошт; аргумент – доказ; кастинг- відбір; прогрес – поступ; аплодисменти – оплески тощо. Лінгвісти та пересічні громадяни активно обговорюють ці англіцизми та американізми та їх українські відповідники. Так навіть створений онлайн-майданчик «Словотвір» на якому подається великий список питомо українських альтернатив англіцизмам та оцінка їх користувачами сайту. Наприклад, дедлайн – реченéць; лайк – вподобайка; т’ютор – наставник; @ - равлик; топлес- голіциць; барбершоп – голярня; куки - реп'яшки; селфі - самознимка; руфер – дахолаз; рекрутер – наймар; лінк – посилання; чизкейк – сирник; дауншифтинґ – сковородинство; баґ – вада; скріншот – зняток; ґаджет – пристрій; шопінґ – закупи; пост – допис; фідбек – відгук аватар – мармизка; смайл – усміхайлик; челендж – виклик; лайфхак– лазівка; спіч – промова; флешмоб – раптівка; графіті – стінопис; краудфандинґ – спільнокошт; хештег – кришмітка; буккросинг – книгообіг; лоукост – малокошт; хайп – галас; браузер – переглядач; юзабиліті – зручність; булінг – цькування; мастрід; стартап – почин; плаґін – втулок; тренінг – вишкіл; банкомат – готівниця; юзер – користувач; контент – вміст; прокрастинація – проволóка; ейчар- кадровик; сайт – осідок; біндер-затискач, меседж - повідомлення тощо. Наприклад, «Напишіть шикарний

культурностворюючий роман (хоча б Гаррі Поттера якогось) із *реп'яшками та вподобайками*» (dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/).

Щодо відомого слова «тодлер», то деякі перекладачі пропонували вживати слово «дибунець», описову конструкцію «малюк, що почав ходити», «тодлера затюкали», але слово «тодлер» вживається активно на всіх «батьківських» чатах, тому замінити його буде важко, на нашу думку. Інше популярне слово, яке активно вживається в сфері ІТІ-технологій, «пет-проджект», можно було б назвати його «проект-плеканець». Варіанти перекладу слів: глиттер – «блискітки»; хайлайтер, праймер – «освітлювач, ґрунтовка»; ««снек» – «згамка» (перекус), паперовий стаканчик – «паперянка», однак зазначимо, що С. Караванський свого часу теж пропонував вживати цей варіант [Кар.], зараз це слово частіше почало вживатися. Можемо сказати, що явище пуризму активно розвивається й обговорюється в українському суспільстві, про що говорить наявність різний чатів, форумів знавців мови та інших небайдужих людей, професійних спілок перекладачів тощо.

ВИСНОВКИ

Сучасний розвиток української літературної мови як і сучасної англійської мови характеризується активним поповненням лексичного запасу новими термінами та поняттями в різних галузях як шляхом створення нових лексем, так і запозичення з інших мов. Особливо збагачуються такі суспільні сфери, як:

економічна, медична, суспільна, юридична, технічна, бізнесова, стиль засобів масової інформації тощо.

У роботі ми коротко дослідили проблему вивчення неологізмів, сленгу, молодіжного сленгу, явища пуризму в українській мові. Поповнення англомовними неологізмами української мови є на разі актуальною та продуктивною тенденцією, оскільки не тільки активно розвивається ІТІ- та комп'ютерна сфера, наука, індустрія, відбувається процес глобалізації, який формує «єдину» інтернет-мову та мову молодіжної субкультури, розмиває кордони національного та інтернаціонального. Найбільше англомовні неологізми побутують у молодіжному сленгу та мові ЗМІ, реклами, комп'ютерних технологіях та сфері «геймерів». На нашу думку, тенденція до використання англомовних неологізмів сприяє кращому порозумінню між представниками різних соціальних груп, особливо молоді, спрощує мовлення й тим самим пришвидшує акт комунікації. Однак тотально засмічувати мову іншомовною лексикою не можна, щоб національна мова не перетворилася на сукупність мало зрозумілих слів й втратила свою лексичну й синтаксичну самобутність. Яскраві приклади ми наводили зі сфери «айтішників», журналістів, молоді.

Загалом у роботі ми дійшли висновків, що найбільше поповнюється неологізмами сфери Інтернет-технологій, Інтернет-комунікації й Інтернет-сленгу. Також велика кількість неологізмів трапляється в науковій сфері, про що свідчить процес індустріалізації та глобалізації у світі. Ми приблизно згрупували фактичний матеріал за такими сферами, оскільки багато запозичень вживаються в різних сферах. Це такі: 1. «Побутова сфера (зокрема ЗМІ, реклама)»; 2. «Молодіжний сленг/сленг користувачів соцмереж, різноманітних сайтів та форумів»; 3. Мова «айтішників», комп'ютерної та ІТІ-сфери»; 4. «Термінологія». Окремим підрозділом виділили явище пуризму та навели

яскраві національні відповідники як альтернативу запозиченням, які і формують 5 групу лексем.

Ми з'ясували, що найпродуктивнішими під час творення англомовних неологізмів залишаються, на наш погляд, такі способи перекладу, як: *транскрипція, транслітерація, добір еквівалентів з-поміж української лексики (явище пуризму), калькування, переклад за допомогою прямого включення.* Менше використовується *метафоричне переосмислення* (сфера ІТІ та молодіжного сленгу), *описовий та приблизний переклад*. Особливо часто використовуються різні *кальки*, використання питомо українських словотвірних *афіксів, пряме включення*. Під час роботи із виділеними в роботі неологізмами ми дійшли висновку, що перекласти ці лексеми досить складно українською мовою, оскільки реалії англомовного та українського суспільства різняться. При чому зазначимо, що під час використання цих методів перекладу часто може втрачатися автентичне значення чи набуватися іншого стилістичного чи лексичного відтінку, поява чи втрата певної експресивності, тому обов'язково треба враховувати контекст та національні особливості як «мови-донора», так і мови-реципієнта. Однак, загалом відзначимо, що вживання англомовних неологізмів та процес пошуку їх національних відповідників є продуктивним та актуальним лінгвістичним механізмом поповнення сучасного словника української мови. Сьогодні як молодь, так і інші соціальні й професійні групи українського суспільства активно використовують англомовні неологізми у спілкуванні, мові та мовленні для спрощення порозуміння між членами колективу, часто для «влучного» експресивного вираження основних побутових, професійних та суспільних реалій сучасного соціуму .

Список використаних джерел

1. Андрусяк І. В. Англійські неологізми кінця XX століття як складова мовної картини світу: Автореф. дис. канд. філол. наук. – Київ. 2003. 15 с.

2. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу: автореф. дис. … канд. філ. наук: спец. 10.02.16. – «Перекладознавство» / Балабін Віктор Володимирович. – Київ. 2002. 19 с.

3. Гаревой Габ. Русский язык, 21 век: новые заимствованные слова. URL: http://gab-garevoi.narod.ru/inoslova_v_russkom.html.

4. Гаврилова О. Процеси калькування в сучасній українській мові (на прикладах комп'ютерної лексики). Science and Education a New Dimension. Philology. 2018. VI (45). Issue: 152. URL: https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2016/paper/viewFile/242./111.

5. Глазова О. П. Вивчення в школі неологізмів. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2653/1/O_Glazova_MD_10_IPPO.pdf.

6. Глазова О. П. Жаргон і сленг: як ставитись до них словеснику? URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/2651/1/O_Glazova_MD_9_IPPO.pdf.

7. Грабовий П. Молодіжний сленг у системі соціолектів сучасної української мови. Лінгвістичні студії : зб. наук. праць / уклад. : Анатолій Загнітко (наук. ред.) та ін. Донецьк, ДонНУ. 2008. Випуск 16. С. 294. URL: http://litmisto.org.ua/?p=7963.

8. Грицай І. С. Сучасні підходи до вивчення неологізмів. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/node/1010.

9. Грицай І. С. Описовий переклад неологізмів в межах концептуальних систем «людина і світ» та «спосіб життя і дозвілля». URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/hrytsai_opysovyi.pdf.

10. 20 гарних українських слів, які замінять популярні запозичення. URL: http://vsviti.com.ua/ukraine/77217.

11. Дорда Віталій. Співвідношення студентського сленгу з загальним та спеціальним сленгом URL:

https://www.researchgate.net/publication/277819670_Cpivvidnosenna_studentskogo_slengu_z_zagalnim_ta_specialnim_slengom.

12. Дьолог Ольга. Загальна характеристика складу новітніх англіцизмів в українській мові. URL: http://archive.nndiuvi.org.ua/fulltext.html?id=251.

13. Караванський Святослав. Секрети української мови. Науково-популярна розвідказ додатком словничків репресованої та занедбаної української лексики. Київ, УКСП «Кобза». 1994. 152 с.

14. Качан Ярослава. Від дедлайна до реченця: роздуми про українську мову в ІТ. URL: https://dou.ua/lenta/columns/ukrainian-language-in-it/

URL: http://zahystmovy.org.ua/wp-content/uploads/2017/01.pdf

15. Кириенков Игорь. Феминитивы, политизация, заимствования и сетевой сленг: лингвисты — о том, что происходит с русским языком. URL: https://esquire.ru/articles/110832-feminitivy-politizaciya-zaimstvovaniya-i-setevoy-sleng-lingvisty-o-tom-chto-proishodit-s-russkim yazykom.

16. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) URL: http://www.classes.ru/grammar/43.Teoriya_perevoda_Lingvicticheskiye_aspekty.

17. Кондратюк Т. М. Словник сучасного українського сленгу. Харків, Фоліо. 2006. 352 с.

18. Кронгауз Максим. «Идея законсервировать русский язык, к счастью, неосуществима». URL: https://www.gazeta.ru/comments/2009/07/30_x_3229157.shtml.

19. Маковский М. М. Современный английский сленг: онтология, структура, этимология. Москва, URSS. 2007. С. 40.

20. Мартос С. А. Молодіжний сленг : міф чи реальність? Вивчаємо українську мову та літературу. 2004. № 11. С. 12–15.

21. Лисак Л. К., Іванова О. В. ЩОДО СОЦІОДІАЛЕКТУ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ВИШУ. Збірник наукових праць ДонНАБА. Випуск №1. 2015 (1).

С. 144–148. URL: https://donnaba.edu.ua/journal/images/2015-1/2015-1_144-148.pdf.

22. Неологізм. Ізборнік. URL: http://litopys.org.ua/ukrmova/um54.htm.

23. Николів І. Сленг та інші соціальні діалекти у працях хорватських лінгвістів. Мова і суспільство. 2011. Вип. 2. С. 11–16. URL: http://sociolinguistics.lnu.edu.ua/ua/issues/02/02.pdf.

24. Новоселецька С. В., Шустак Ю. І. Використання англомовних лексичних одиниць в українському суспільстві. URL: Nznuoaf_2011_19_17.pdf.

25. Пасічник А. В. Сучасні англійські неологізми та способи їх перекладу на українську мову. URL: http://confcontact.com/2013_02_20/16_Pasichnik.html.

26. Паршин А. Теория и практика перевода URL: http://linguists.narod.ru/downloads.html#parshin.

27. Петришин О. Л. Новітні англомовні запозичення як засіб міжкультурної комунікації. Young Scientist. 2018. № 3.1 (55.1). URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3.1/33.pdf.

28. Погоріла А.І., Тимчук О.Т. Особливості перекладу неологізмів українською мовою. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3.1/35.pdf.

29. Популярні слова Словотвір. 2020. Майданчик для пошуку, обговорення та відбору влучних відповідників до запозичених слів. URL: https://slovotvir.org.ua/popular.

30. 55 самых употребительных слов английского сленга URL: https://skyeng.ru/articles/55-slov-anglijskogo-slenga.

31. Решетилов К. В. Український лінгвопуризм вчора і сьогодні. URL: http://kumlk.kpi.ua/node/1658.

32. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. С. 417.

33. Романова О. О. МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК ЗАСІБ САМОВИРАЖЕННЯ СТУДЕНТІВ С. 298-300. URL: Nznuoaf_2013_35_94.pdf.

34. Словарь неологизмов. Неологизмы XXI века. URL: https://russkiiyazyk.ru/leksika/slovar-neologizmov.html.

35. Словник UA: портал української мови та культури. URL:https://www.slovnyk.ua/index.php?swrd=НЕОЛОГІЯ.

36. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ, Критика. 2005. 464 с.

37.Стравопис, вподобайка – 18 українських слів на заміну запозиченням. URL: https://gazeta.ua/articles/chistota-movlennya/_stravopis-vpodobajka-18-ukrayinskih-sliv-na-zaminu-zapozichennyam/820821.

38. Термины в IT, перекочевавшие из английского в русский язык URL: https://puzzle-english.com/puzzle-blog/it-words.

39. Тимошенко Т. І. Лексичні особливості англійського молодіжного сленгу (на прикладі неформальних висловлювань американських студентів). URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/11081/1/T_Tymoshenko_VPIP_11_GI.pdf.

40. Третяк М. І. Неологізми як джерело розвитку української мови. URL: onferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2019/paper/view/6642/5658

41. Фурса О. Англіцизми українського молодіжного сленгу: чинники динаміки та проблеми класифікації. Мова та історія: Періодичний збірник наукових праць. Київ, 2002. Вип. 61. С. 57–65.

42. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (Лингвистические проблемы). Для институтов и факультетов иностранных языков: Учеб. пособие. 5-е изд. Санкт-Питербург, Филологический факультет СПбГУ; Москва, ООО «Издательский Дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ». 2002. 416 с.

43. Шадрин В. И. Основы общей теории перевода: URL: http://www.durov.com/study/1126965784-307.html

44. Adams, M. Slang: The People's Poetry. Oxford: Oxford University Press. 2009. 238 p.

45. Coleman, J. Life of slang (1st publ. ed.). Oxford: Oxford University Press. 2012. 374 p.

46. Mattiello, E. An introduction to English slang: a description of its morphology, semantics and sociology. Milano: Polimetrica. 2008. 324 p.

47. Partridge, E. A dictionary of slang and unconventional English: colloquialisms and catch phrases, fossilised jokes and puns, general nicknames, vulgarisms and such. London: Routledge. 2002. 1400 p.

48.Urban dictionary URL: https://www.urbandictionary.com.